

από τότε αναπόσπαστο στοιχείο στην παράδοση των κλόουν.

Ο παλιότερος από τους κλόουν του σίρκου υπήρξε ο Άγγλος Τζόζεφ Γκριμάλντι, ο οποίος έκανε την πρώτη του εμφάνιση στην Αγγλία το 1805. Ο κλόουν που δημιούργησε ο Γκριμάλντι, γνωστός με το χαϊδευτικό όνομα «Τζόου», ειδικεύονταν στα κλασικά ακροβατικά, στις τούμπες, στα «κουτροβαλήματα» και τα χοντρά χωρατά, με ραπίσματα κ.λπ. Κατά τη δεκαετία του 1860 εμφανίστηκε ένας τύπος γελωτοποιού της λαϊκής κωμωδίας με το όνομα Αύγουστος (Ωγκύστ), με μεγάλη μύτη, κουρελιάρικο ντύσιμο, μεγάλα παπούτσια και απρεπείς τρόπους. Εμφανιζόταν μαζί με έναν πουδραρισμένο κλόουν, του οποίου κατέστρεφε διαρκώς τα «νούμερα», παρεμβαίνοντας στην πιο ακατάλληλη στιγμή σκόπιμα, για να τον παιδέψει.

Ο Γκροκ [ψευδώνυμο του Άντριεν Βέταχ (Wetach)] ήταν ένας διάσημος καλλιτέχνης της παντομίμας με πουδραρισμένο πρόσωπο. Το περίτεχνο μελαγχολικό ύφος του θύμιζε εκείνο του Έμετ Κέλυ (Emmet Kelly), του Αμερικανού «αλητή» κλόουν.

Η μορφή του κλόουν στον κινηματογράφο βρήκε την αποθέωσή της στον «αλητάκο» του Τσάρλι Τσάπλιν, με τα φαρδιά ρούχα και το ιδιότυπο αστέιο βάδισμα. [Br.]

Κλοπή (Ποιν. Δίκ.)

Κλοπή είναι η αφαίρεση, από την κατοχή άλλου, ενός ξένου (ως προς τον αφαιρούμενο) κινητού πράγματος με σκοπό παράνομη ιδιοποίησης (άρθρ. 372 Ποιν. Κ.· πρβλ. §§ 242 επ. γερμ. Ποιν. Κ., §§ 127 επ. αυστρ. Ποιν. Κ., άρθρ. 137 επ. ελβ. Ποιν. Κ. άρθρ. 624 επ. ιταλ. Ποιν. Κ., άρθρ. 311-1 επ. γαλλ. Ποιν. Κ.). Η κλοπή συνιστά το κατεχόμενο *έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας*, προσβάλλει δηλ. (και συγκεκριμένα, αφαιρεί) τη δυνατότητα εξουσίσεως και διάθεσης του πράγματος από τον κύριο στον οποίο αυτό ανήκει κατά νόμο. Ενδιαφέρον είναι εδώ να επισημανθεί ότι στον χάρτη της ελληνικής εγκληματικότητας τα διαπιστωθέντα ή καταγγελλθέντα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, και δη οι κλοπές, καταλαμβάνουν στο πλαίσιο των αστυνομικών στατιστικών – και χωρίς να συνοπλογοποιούνται οι πλημμεληματικές τροχαίες παραβάσεις– ένα ποσοστό περί το 25% (βλ. Ν.Ε. Κουράκη, *Εγκληματολογικοί Ορίζοντες*, τ. Α', Αθήνα/ Κομοτηνή, 2005², σελ. 41). Εξάλλου, εφόσον κανείς θεωρήσει αξιόπιστα αυτά τα στοιχεία, από χρόνο σε χρόνο παρατηρείται αύξηση –ιδίως για το 2006– τόσο των κλοπών και διαρρήξεων (2002: 49.641, 2003: 51.009, 2004: 43.933, 2005: 46.564, 2006: 51.627), όσο και των κλοπών σε τροχοφόρα (2002: 17.889, 2003: 18.792, 2004: 17.642, 2005: 17.784, 2006: 20.432). Σημειώνεται, τέλος, ότι κατά τα ίδια αυτά στοιχεία των αστυνομικών στατιστικών, το ποσοστό εξιχνιάσεων για μεν τις κλοπές και τις διαρρήξεις ανέρχεται στο 18%-21% περίπου, για δε τις κλοπές τροχοφόρων στο 41%-47% περίπου (βλ. ιδίως <http://www.tanea.gr/docs/crime07.pdf>).

Η κλοπή από αντικειμενική άποψη

Από αντικειμενική άποψη, η κλοπή περιλαμβάνει

εννοιολογικά στοιχεία που σχετίζονται αφενός με το υλικό αντικείμενο της πράξης (ξένο *κινητό πράγμα*) και αφετέρου με την αξιόπινη συμπεριφορά (*αφαίρεση του εν λόγω πράγματος από την εξουσία του κατόχου του και δημιουργία φυσικής εξουσίας του δράστη* – πρβλ. ΑΠ 1410/ 2002, ΠΧρ ΝΓ³ 508). Ειδικότερα:

1. Πράγμα είναι αντικείμενο που έχει υλική υπόσταση με οποιαδήποτε μορφή (στερεό, υγρό, αέριο) και είναι δεκτικό εξουσίσεως. Επίσης πράγμα, κατά το άρθρ. 372 §2 Ποιν. Κ. (πρβλ. άρθρ. 947 §2 ΑΚ), είναι και κάθε είδους ενέργεια που υπόκειται σε εξουσίση με τη συγκεκριμένη μορφή της (π.χ. ηλεκτρισμός: ΑΠ 102/2006, Ποιν. Λόγος 2006, 87, ατμός, θερμότητα, ραδιενέργεια, όχι όμως και η πραγματοποίηση τηλεφωνικών συνδιαλέξεων από τηλεφωνική σύνδεση άλλου προσώπου και εν αγνοία του: ΜΟΕΦαθ 140/2004, Ποιν. Λόγος, 2004, 427). Αντίθετα, δεν είναι πράγμα το ζωντανό ανθρώπινο σώμα ή και το ανθρώπινο πτώμα (αμφ.), διότι αποτελούν ενσάρκωση ή έστω υπόλειμμα – στη δεύτερη περίπτωση– της ανθρωπίνης προσωπικότητας και δεν μπορούν να είναι αντικείμενα εξουσίσεως άλλου. Η προσβολή τους όμως τιμωρείται με άλλες ποινικές διατάξεις (π.χ. άρθρ. 201 Ποιν. Κ. για την *περιύβριση νεκρού* και άρθρ. 443 Ποιν. Κ. για την *παράνομη ανατομή νεκρού*). Επίσης, τα μέρη του πτώματος καλύπτονται με ποινική προστασία, παλαιότερα μεν του άρθρ. 16 ν. 821/1978 και ήδη ιδίως του άρθρ. 205 ν. 2737/1999, ενώ αντίστροφα τα μέρη του ζωντανού ανθρώπινου σώματος (π.χ. δόντια), εφόσον αποχωριστούν, είναι πράγματα και αποτελούν αντικείμενο κλοπής, διότι ανήκουν στο πρόσωπο από το οποίο αποσπάστηκαν. Εξάλλου, τα *δικαιώματα και οι απαιτήσεις* να μεν δεν είναι πράγματα, αλλά κατά κανόνα ενσωματώνονται σε πράγματα παραστατικά ή/και αποδεικτικά αξίας, όπως χαρτονομίσματα, τοκομερίδια, εισιτήρια, φορτωτικές, ένσημα ΙΚΑ (πρβλ. ΑΠ 346/1984, Ποιν.Χρον. ΛΔ⁴ 822), τα οποία είναι δεκτικά εξουσίσεως (και) ως προς την ενσωματούμενη αυτή αξία τους.

Κινητό είναι το πράγμα όταν είναι, όντως, δεκτικό μετακινήσεως, έστω και αποσπώμενο από κάπου άλλου (π.χ. εξορυσσόμενο μέταλλευμα, συστατικό μηχανήματος – αντίθ. με άρθρ. 953 ΑΚ).

Τέλος, *ξένο* είναι το πράγμα το οποίο, κατά νόμο, ανήκει εν όλω ή εν μέρει σε νομικό πρόσωπο (ή κατοχή ασκείται εδώ από τα φυσικά πρόσωπα που εκπροσωπούν το ν.π.: ΑΠ 91/2000, ΝοΒ 48, 685) ή σε (εν ζωή: άρθρ. 35 ΑΚ) φυσικό πρόσωπο, άλλο, από τον δράστη. Τα εγκαταλελειμμένα και, άρα, αδέσποτα κινητά πράγματα κατ' άρθρ. 1076 ΑΚ καθώς και τα κοινά σε όλους πράγματα κατ' άρθρ. 966 ΑΚ (ατμοσφαιρικός αέρας και θάλασσα σε ελεύθερη κατάσταση) δεν είναι αντικείμενα κλοπής, διότι δεν υπόκεινται στην κυριότητα κανενός. Αντίθετα, είναι δεκτικά εξουσίσεως και άρα κλοπής τα πράγματα που προορίζονται για κοινή χρήση ή για εξυπηρέτηση δημόσιων, δημοτικών, κοινοτικών ή θρησκευτικών σκοπών κατ' άρθρ. 966 επ. ΑΚ (λ.χ. παιχνίδια σε δημοτική παιδική χαρά), οι ανευρισκόμενοι «θησαυροί» κατ' άρθρ. 1093 ΑΚ (διότι σ'

αυτούς υπάρχει συγκυριότητα του ανευρίσκοντος με τον κύριο του πράγματος, άρα το πράγμα ανήκει «εν μέρει» σε άλλον) και οι ανακαλυπτόμενες αρχαιότητες, που είναι ιδιοκτησία του Κράτους κατ' άρθρ. 1 ν. 5351/1932. Τέλος, κατά πλάσμα δικαίου (άρθρ. 373 Ποιν. Κ.) θεωρούνται ως «ξένα» πράγματα και τα αντικείμενα που έχουν ενταφιαστεί μαζί με τον νεκρό (π.χ. κοσμήματα), έστω δηλ. και αν η ιδιοκτησία προϋποθέτει την ύπαρξη (εν ζωή) προσώπου. Πάντως, κλοπή μπορεί να τελεσθεί και σε σχέση με πράγματα που ανήκαν σε αποβιώσαντα, αφού αυτά μεταβιβάζονται μετά θάνατο στους κληρονόμους του (ΑΠ 164/ 2001, Ποιν. Λόγος, 2001, 141).

II. Αφαίρεση από την κατοχή άλλου σημαίνει τη μετακίνηση του ξένου κινητού πράγματος (με θετική ενέργεια του δράστη) από την πραγματική (φυσική) εξουσία του κατόχου επάνω στο πράγμα, όπως αυτή ασκείται σύμφωνα με τη θέληση του κατόχου και άσχετα από το νομότυπο της κατοχής. Κάτοχος μπορεί να είναι και άλλο πρόσωπο εκτός από τον ιδιοκτήτη, αρκεί να έχει αποκτήσει με το πράγμα μία πραγματική σχέση, η οποία κατά την κοινή αντίληψη του επιτρέπει να το εξουσιάζει σύμφωνα με τη δική του βούληση και όχι απλώς να έχει το πράγμα υπό τη φύλαξή του (πρβλ. ΑΠ 1140/1985, Ποιν.Χρον. ΛΣΤ', 164). Εάν ο (μη ιδιοκτήτης) κάτοχος ιδιοποιηθεί χωρίς δικαίωμα το κινητό πράγμα που βρίσκεται στην κατοχή του, δεν υπάρχει κλοπή αλλά υπεξαίρεση* κατ' άρθρ. 375 Ποιν. Κ. Το πράγμα μπορεί ν' αφαιρεθεί είτε από τον ίδιο τον κάτοχο (π.χ. από τα χέρια ή τις τσέπες του), είτε από χρώρος όπου ο κάτοχος είναι σε θέση ν' ασκεί οποτεδήποτε τη θέλησή του επάνω σ' αυτό (π.χ. κατοικία, γραφείο, κατάσταση, κήπος), είτε και από χώρους όπου η εξουσίαση αυτή έχει διακοπεί προσωρινά (π.χ. παρκαρισμένο αυτοκίνητο, κυνηγετικός σκύλος που έχει απομακρυνθεί προσωρινά από τον κύριό του κατά τη διάρκεια του κυνηγιού: ΑΠ 1270/ 2004, Ποιν. Λόγος 2004, 1576). Είναι αδιάφορο αν η αφαίρεση συντελείται αυτοπρόσωπα από τον δράστη ή με τη μεσολάβηση κάποιου καλόπιστου τρίτου (ΑΠ 1683/1984, Ποιν.Χρ ΛΕ' 547), εκγυμνασμένου ζώου ή ακόμη και με χειρισμό επί αυτόματης συσκευής τράπεζας, μέσω κάρτας αυτόματης συναλλαγής (cash card) καθ' υπέρβαση του πιστωτικού υπολοίπου του λογαριασμού (Δι-αρκές Στρατοδικείο Θεσ/νίκης 401/1986, Ποιν.Χρ ΛΣΤ' 774). Τονίζεται ότι για να υπάρξει αφαίρεση πρέπει ο κάτοχος να εκδηλώνει μια γενική, τουλάχιστον, θέληση για εξουσίαση του πράγματος, έστω και αν δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα ή η ικανότητά του αυτή είναι περιορισμένη κατ' άρθρ. 128 επ. ΑΚ (ψυχοπαθείς, παιδιά, μεθυσμένοι κ.λπ.). Ωστόσο, η ελεύθερη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη και κατόχου στην παράδοση του πράγματος αποκλείει την αφαίρεση και αίρει την αντικειμενική υπόσταση της κλοπής (βλ. αναλυτικά: Χρ.Χ. Μυλωνόπουλου, Ποιν. Δίκαιο, Ειδ. Μέρος, Τα Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας, Αθήνα 2006², σελ. 50 επ.).

III. Για την ύπαρξη της κλοπής δεν αρκεί ωστόσο μόνον η άρση της ξένης κατοχής του πράγματος.

Απαιτείται περαιτέρω (έστω και με κάποια καθυστέρηση) η *θεμελίωση νέας κατοχής* από την πλευρά του δράστη για τον ίδιο ή για άλλον. Τούτο σημαίνει ότι ο δράστης πρέπει να αποκτήσει την πραγματική (φυσική) εξουσία στο πράγμα και να μπορεί εφεξής να την ασκεί χωρίς σοβαρά εμπόδια (πρβλ. ΑΠ 1131/1986, Ποιν.Χρον. ΛΣΤ' 983). Επομένως, δεν υπάρχει τελειωμένη κλοπή αλλά *απόπειρα κλοπής* κατ' άρθρ. 42 Ποιν. Κ. στην περίπτωση της νοικοκυράς που παίρνει και κρύβει στην τσάντα της πράγματα από υπερκατάστημα, εφόσον αυτή δεν περάσει από τον έλεγχο του ταμείου και στο μεταξύ παρακολουθείται από υπαλλήλους (πρβλ. *Eser* εις Schönke / Schröder, *StGB-Kommentar*, München 1985²², υπό §242, αριθ. 40, 1485 επ., αλλά και R. Maurach/ Fr.-Chr. Schroeder/ M. Maiwald, *Strafrecht. Besonderer Teil*, Teilband 1, Heidelberg: C.F. Müller-Verlag, 2003⁹, σελ. 353 επ., και Δ.Δ. Σπινέλλης, Ποιν. Δίκ., Ειδ. Μέρος, Εγκλήματα κατά περιουσιακών εννόμων αγαθών, τεύχ. α', Αθήνα / Κομοτηνή 1984, σ. 26 και 31). Εξάλλου, έχει γίνει δεκτό από τη νομολογία του Αρείου Πάγου, ότι για να υπάρχει απόπειρα κλοπής θα πρέπει να έχει γίνει έναρξη αφαιρέσεως του κινητού πράγματος και ότι τούτο κατά την κοινή αντίληψη δεν συμβαίνει όταν κανείς προσπαθεί να ανοίξει την πόρτα μιας οικίας, «αφού η ενέργεια αυτή μπορεί να κατευθύνεται σε διάφορες πράξεις και όχι αποκλειστικά στην κλοπή» (ΑΠ 1280/ 1999, ΝοΒ, 48, 100).

Από *ποικειμενική* άποψη, η κλοπή περιλαμβάνει: α) δόλο, δηλ. γνώση και θέληση του δράστη να αφαιρέσει ξένο κινητό πράγμα από την κατοχή άλλου προσώπου (ερμην. από άρθρ. 26 §1 και 18 Ποιν. Κ.) και, περαιτέρω, β) σκοπό του δράστη να *ιδιοποιηθεί παράνομα το πράγμα*, δηλ. να δημιουργήσει με αυθαίρετο τρόπο (χωρίς δικαίωμα) μια κυριαρχική και μόνιμη σχέση με το πράγμα, σαν να ήταν ο ίδιος κύριος του πράγματος (*animus tern sibi habendi* - πρβλ. άρθρ. 974 ΑΚ), π.χ. να το καταναλώσει, να το πηλίσει κ.λπ. Δεν απαιτείται πρόθεση περιουσιακής ωφέλειας, γι' αυτό κλοπή υπάρχει και όταν κανείς κλέβει και διανέμει δωρεάν τα κλοπιμαία (π.χ. οι πράξεις του Ρομπέν των Δασών). Περαιτέρω, η ιδιοποίηση καθ' εαυτήν δεν αποτελεί στοιχείο της κλοπής (όπως, αντίθετα, της υπεξαίρεσης): απαιτείται μόνον ο σκοπός της ιδιοποίησης. Εάν πάντως τέτοιος σκοπός δεν υπάρχει κατά την αφαίρεση του πράγματος (διότι π.χ. ο δράστης θέλει απλώς να χρησιμοποιήσει την ομπρέλα του γείτονα λόγω της βροχής και μετά να την επιστρέψει: *κλοπή χρήσης*), τότε δεν υπάρχει κλοπή κατ' άρθρ. 372 Ποιν. Κ. (βλ. όμως εξαιρεση του κανόνα αυτού κατωτέρω ως προς τα ξένα μηχανοκίνητα μεταφορικά μέσα), ενώ εάν η ιδιοποίηση συντελεσθεί αρ- γότερα, υπάρχει υπεξαίρεση.

Ποινική κύρωση

Η *ποινική κύρωση* που προβλέπεται για την κλοπή είναι φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών (και μέχρι 5 ετών: άρθρ. 53 Ποιν. Κ.), ενώ το δικαστήριο έχει ακόμη την ευχέρεια να επιβάλει στον δράστη και το (μη εφαρμοζόμενο στην πράξη) συμπληρωματικό μέτρο ασφάλειας της παραπομπής σε επανορθωτικό κατάσταση εργασίας κατ' άρθρ. 72 Ποιν. Κ.,

αν η πράξη του μπορεί ν' αποδοθεί σε φυγοπονία ή σε ροπή για άτακτη ζωή.

Η κλοπή συρρέει αληθώς με εγκλήματα όπως είναι η *πλαστογραφία* (άρθρ. 216 Ποιν. Κ.) και η *φθορά ξένης ιδιοκτησίας* (άρθρ. 381 Ποιν. Κ.) (ΑΠ 1326/1980, Ποιν.Χρον. ΑΑ', 330). Η ποινική δίωξη της κλοπής γίνεται αυτεπάγγελτα. Στις περιπτώσεις όμως της *υπαίρεσης* κατ' άρθρ. 378 Ποιν. Κ. (π.χ. κλοπή μεταξύ συγγενών, συζύγων, μνηστευμένων κ.λπ.) και στις περιπτώσεις των προνομιούχων μορφών κλοπής κατ' άρθρ. 377 Ποιν. Κ., η δίωξη γίνεται μόνον ύστερα από έγκληση του δικαιούχου.

Τέτοιες *προνομιούχες μορφές κλοπής* (με απειλούμενη ποινή μικρότερη από τη βασική ποινή της κλοπής) είναι, πρώτον, η κλοπή πράγματος εντελούς αξίας, οπότε η προβλεπόμενη ποινή είναι χρηματική ή/και φυλάκιση μέχρι 6 μηνών και, δεύτερον, η κλοπή που τελείται από ανάγκη άμεσης χρήσης ή κατανάλωσης του αφαιρούμενου πράγματος (αλλά χωρίς ο δράστης να βρίσκεται ήδη σε κατάσταση ανάγκης, ώστε να ισχύει απ' ευθείας το άρθρ. 32 Ποιν. Κ.), οπότε το δικαστήριο έχει την ευχέρεια να κρίνει την πράξη ατιμώρητη (π.χ. κλοπή τροφίμων από πεινασμένο άνεργο). Πάντως, στις περιπτώσεις αυτές το έγκλημα της κλοπής εξακολουθεί να υφίσταται, διότι, σύμφωνα με τη «θεωρία της υπόστασης» (*Substanztheorie*) την οποία ακολουθεί το ελληνικό Ποινικό Δίκαιο, αντικείμενο της κλοπής είναι κατ' αρχήν μόνο το κινητό πράγμα και όχι η τυχόν οικονομική ή χρηματική του αξία, όπως αντίθετα πρεσβεύει η «θεωρία της αξίας του πράγματος» (*Sachwerttheorie*) (πρβλ. *Eser*, ανωτ. υπό §242 αριθ. 49, σ. 1486, και Ι. Μανωλεδάκης, *Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001⁴, σ. 29 και σημ. 3· επίσης κατά την ΑΠ 1338/2005, Ποιν. Λόγος 2005, 1260, «η αξία του αντικείμενου της κλοπής γενικώς δεν αποτελεί στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος αυτού, εκτός από την περίπτωση της κλοπής με αντικείμενο ιδιαίτερως μεγάλης αξίας» — αναλόγως περιεχομένου και η ΑΠ 1473/2002, Ποιν. Χρον. ΝΓ' 520). Μάλιστα, για τους ίδιους λόγους κλοπή υπάρχει ακόμη και όταν κάποιος αφαιρεί ξένο πράγμα καταβάλλοντας τη χρηματική αξία του πράγματος στον δικαιούχο. Πάντως, στην περίπτωση που ο δράστης αποδώσει το πράγμα αυτούσιο ή παράσχει στον ζημιωθέντα πλήρη οικονομική ικανοποίηση (έστω και για τις κατωτέρω διακεκριμένες μορφές κλοπής), θεωρείται δεδομένη η *έμπρακτη μετάνοιά του* και μένει ατιμώρητος κατ' άρθρ. 379 Ποιν. Κ., υπό την προϋπόθεση όμως ότι στην ενέργεια αυτή της απόδοσης ή της εντελούς ικανοποίησης προέβη με τη θέλησή του (χωρίς δηλ. εξαναγκασμό, διότι π.χ. αποκαλύφθηκε ή διότι η παθούσα τράπεζα κράτησε σταδιακά το κληπέν ποσό από τον λογαριασμό του δράστη: ΑΠ 271/2004, Ποιν. Λόγος 2004, 321) και προτού εξεταστεί με οποιαδήποτε ιδιότητα για την πράξη του από τις αρχές, καθώς και χωρίς να προκαλέσει με την απόδοση μια παράνομη βλάβη σε τρίτο (πρβλ. ΑΠ 836/1987, Ποιν.Χρον. ΛΖ' 758). Η μερική μόνο απόδοση ή ικανοποίηση εξαλείφει το αξιόποινο μόνο κατά το μέρος αυτό.

Διακεκριμένες μορφές κλοπής

Από την άλλη πλευρά, προβλέπονται από τον νόμο ορισμένες *διακεκριμένες μορφές κλοπής* (με απειλούμενη ποινή μεγαλύτερη από τη βασική ποινή). Τέτοιες περιπτώσεις είναι, πρώτον, η κλοπή αντικειμένου ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, π.χ. ακριβού αυτοκινήτου (ΑΠ 1183/1986, Ποιν.Χρον. ΛΣΤ' 1012) (φυλάκιση 2-5 ετών κατ' άρθρ. 372 §1β Ποιν. Κ.) και, δεύτερον, η κλοπή η οποία λόγω του ευπρόσβλητου ή / και σημαντικού αντικειμένου της, του τόπου, των συνθηκών υπό τις οποίες τελέσθηκε ή της προσωπικότητας του δράστη της, σύμφωνα με τους ειδικότερους προσδιορισμούς του νόμου, παρουσιάζει έντονη κοινωνικοηθική απαξία. Ειδικότερα, στη δεύτερη αυτή ομάδα κλοπών με έντονη κοινωνικοηθική απαξία ανήκουν οι ακόλουθες διακεκριτικά αναφερόμενες περιπτώσεις (απειλούμενη ποινή: κάθειρξη 5-10 ετών κατ' άρθρ. 374 Ποιν. Κ.): α) το πράγμα να είναι αφιερωμένο στη λατρεία γνωστής θρησκείας (α' 13 §2 Συντ.) και να αφαιρείται από τόπο που προορίζεται γι' αυτή τη λατρεία, π.χ. ιερά σκεύη, εικόνες (πρβλ. ΑΠ 270/1986, Ποιν. Χρον. ΛΣΤ' 578, και Σπ. Τρωιάνο στα Ποιν.Χρον. ΚΒ' 248, 397)· β) το πράγμα να είναι επιστημονικής, καλλιτεχνικής, αρχαιολογικής ή ιστορικής σημασίας και να βρίσκεται σε συλλογή εκτεθειμένη σε κοινή θέα ή σε δημόσιο οίκημα ή σε άλλον δημόσιο τόπο, δηλ. σε τόπο προσιτό σε αόριστο αριθμό προσώπων, έστω και με καταβολή εισιτηρίου ή έστω και αν η συλλογή ανήκει σε ιδιώτη (π.χ. μουσεία, πινακοθήκες, βιβλιοθήκες)· γ) το πράγμα να μεταφέρεται με οποιοδήποτε μέσο δημόσιας συγκοινωνίας (π.χ. πλοίο, αεροπλάνο, ταξί, λεωφορείο) ή να βρίσκεται τοποθετημένο σε χώρους προορισμένους για τοποθέτηση μεταφερόμενων πραγμάτων (αποβάθρες, αεροδρόμια, σταθμούς σιδηροδρόμων ή υπεραστικών λεωφορέων κ.λπ.) ή να μεταφέρεται από ταξιδιώτη (π.χ. βαλίτσες, τσάντες, πακέτα), έστω και αν αυτός ταξιδεύει με δικό του μέσο, π.χ. με το αυτοκίνητό του· δ) η κλοπή να τελείται από δύο ή περισσότερα πρόσωπα που έχουν ενωθεί με τον κοινό δόλο για τη διάπραξη κλοπών ή ληστειών (πρβλ. ΑΠ 47/2006, Ποιν. Λόγος, 2006, 34). Εδώ η πράξη της ένωσης με αυτό τον σκοπό σχετίζεται με την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της εγκληματικής οργάνωσης και, παλαιότερα, του εγκλήματος της σύστασης και *συμμορίας* κατ' άρθρ. 187 Ποιν. Κ. (σχτ. ΑΠ 1554/1981, Ποιν.Χρον. ΛΒ' 662 και ΣυμβΑΠ 562/1997, ΝοΒ 46, 255 και σημ. 1)· ε) η κλοπή να τελείται από πρόσωπο που διαπράττει κλοπές ή ληστείες κατ' επάγγελμα (με σκοπό την απόκτηση εισοδήματος) ή κατά συνήθεια (λόγω αποκτημένης ροπής του δράστη στην τέλεση κλοπών ή ληστειών) (για τις έννοιες αυτές του κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια κλέπτη βλ. π.χ. ΑΠ 47/1999, Ποιν. Χρον. ΜΘ' 118) ή η συνολική αξία των αντικειμένων της κλοπής να υπερβαίνει το ποσό των 73.000 ευρώ. Σημειώνεται ότι έως το 1996 (άρθρ. 1 § 8 ν. 2408/96) ως διακεκριμένες περιπτώσεις κλοπής θεωρούνταν αφενός η κλοπή η διαπραττόμενη υπό περιστάσεις οι οποίες μαρτυρούν ότι ο δράστης είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος – π.χ. περισσότε-

ρες από μία κλοπές σημαντικής αξίας, χρήση διαρρηκτικών εργαλείων κ.λπ. (πρβλ. ΑΠ 633/1987, ΠΧρ ΛΖ' 544, ΣυμβΑΠ 128/1988, ΠΧρ ΑΗ' 597) και αφετέρω η κλοπή ή τελούμενη από δράστη που κινείται με μηχανοκίνητο μεταφορικό μέσο (π.χ. μοτοσυκλέτες, μηχανάκια) και που αφαιρεί αιφνίδια αυτά που ο παθών κρατούσε (π.χ. τσάντα) ή φορούσε (π.χ. κοσμήματα) (άρθρ. 23 ν.1419/1984). Αν όμως το θύμα πρόβαλλε αντίσταση και ο δράστης την υπερnikούσε με βία (π.χ. τράβηγμα της τσάντας), είχαμε ληστεία κατ' άρθρ. 380 Ποιν. Κ. (πρβλ. και Δ. Σπινέλλη, ανωτ., σ. 109). Ηδη, τα σχετικά ζητήματα αντιμετωπίζονται ως επί το πλείστον με την έννοια της «ληστρικής κλοπής» κατ' άρθρ. 380 § 3 Ποιν. Κ. (πρβλ. σ.χτ. Απόφ. ΕφΑθ 1358/2004, ΠοινΧρ ΝΕ' 264). Τέλος, για κλοπή που στρέφεται οπωσδήποτε κατά του Δημοσίου ή ΝΠΔΔ και στην περίπτωση της οποίας «το επιτευχθέν ή επιδιωχθέν όφελος του πράξαντος ή η προσενομένη ή απειληθείσα ζημία του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια δρχ. [ως προς το ποσό αυτό βλ. άρθρ. 4 § 3 περ. άρθρ. ν. 2408/1996]», η απειλούμενη ποινή κατ' άρθρο 1§1 ν. 1608/1950 περί καταχραστών Δημοσίου, όπως ισχύει μετά τις τελευταίες τροποποιήσεις του άρθρ. 36 § 1 ν. 2172/1993, είναι κάθειρξη (5-20 ετών: άρθρ. 52 §3 Ποιν. Κ.) και σε ιδιαίτερα επιβαρυντικές περιστάσεις η ισόβια κάθειρξη.

Κλοπή χρήσης μεταφορικού μέσου

— *Κλοπή χρήσης μεταφορικού μέσου* (άρθρ. 374α Ποιν. Κ., όπως τροποποιήθηκε με το άρθρ. 12 εδ. β' ν. 1366/1983 και το άρθρ. 20 ν. 1419/1984). Η περίπτωση αυτή δεν είναι ειδικότερη μορφή κλοπής, αλλά ιδιώνυμο έγκλημα, δεδομένου ότι η «κλοπή χρήσης», όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, κατ' αρχήν παραμένει ατιμώρητη και τιμωρείται μόνο αν συντρέχουν τα πραγματικά περιστατικά που κατέστησαν αναγκαία τη σχετική ρύθμιση. Σκοπός της ρύθμισης αυτής υπήρξε κυρίως ν' αντιμετωπιστούν τα αυξημένα κρούσματα αφαίρεσης αυτοκινήτων, μοτοσυκλετών, βενζινακάτων και άλλων μηχανοκίνητων μεταφορικών μέσων από νεαρά ιδίως άτομα, που τα παίρνουν χωρίς σκοπό ιδιοποίησης, αλλ' απλώς για να τα χρησιμοποιήσουν προς ψυχαγωγία τους (ή έστω για επαγγελματικούς λόγους) και έπειτα να τα επιστρέψουν αναλλοίωτα σε σημείο προσιτό στον δικαιούχο τους (όχι να τα εγκαταλείψουν, να τα καταστρέψουν σκόπιμα ή να τα πωλήσουν). Αν διαπιστωθεί ότι η αφαίρεση των εν λόγω μεταφορικών μέσων έγινε πράγματι με τον αποκλειστικό σκοπό του δράστη να τα χρησιμοποιήσει για μικρό χρονικό διάστημα υπό την ανωτέρω έννοια και εν πάση περιπτώσει για χρονικό διάστημα που να μη φτάνει έως την ιδιοποίηση (έτσι ορθά Ν. Ανδρουλάκης, *Η Κλοπή χρήσεως «μεταφορικού μέσου»*, Αθήνα 1967, 38-39 και στο έργο του *Ιδίου Ποινικά Μελέται*, Αθήνα 1972, σ. 197 επ.), τότε ο δράστης τιμωρείται μόνο με φυλάκιση μέχρι 2 ετών (πρβλ. ΑΠ 558/1982, Ποιν.Χρον. ΛΓ' 25). Η ποινική δίωξη χωρεί μόνο κατ' έγκληση. Και στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται η διάταξη για την έμπρακτη μετάνοια του άρθρ. 379 Ποιν. Κ., και απαιτείται, μαζί με την απόδοση του πράγματος,

και η ολοκληρωτική ικανοποίηση εκείνου που ζημιώθηκε (βενζίνη, φθορές, τυχόν αποζημίωση για τη στέρηση της χρήσης).

Η κλοπή στον Στρατιωτικό Ποινικό Κώδικα

— (Στρ. Ποιν. Δίκ.). Ο Στρατιωτικός Ποιν. Κώδικας (ν. 2287/1995) τιμωρεί με φυλάκιση τουλάχιστον 6 μηνών (μέχρι 5 ετών: άρθρ. 7 Στρ. Ποιν. Κ.) την εκ μέρους στρατιωτικού κλοπή πραγμάτων που ανήκουν στο κράτος ή σε στρατιωτικό ή που έχουν αποσταλεί ή έχουν αποχωρισθεί προς αποστολή στον στρατό, εάν δε τα πράγματα ήταν προσιτά στον δράστη λόγω της υπηρεσίας του, μέχρι 10 ετών ή, εφόσον συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους (άρθρ. 147 § 1 Στρ. Ποιν. Κ.· πρβλ. ΑΠ 352/1981, Ποιν.Χρον. ΛΑ' 644 ως προς τον προϊχούσαν Στρ. Ποιν. Κ.). Περαιτέρω, απειλείται ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους αν το αντικείμενο της κλοπής είναι είδος οπλισμού ή πολεμοφόδια, και ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 3 ετών όταν το αντικείμενο είναι ιδιαίτερος μεγάλη αξίας (άρθρ. 147 § 1, περ. α' και β'). Σημειώνεται εδώ ότι κατά τη νομολογία του Αρείου Πάγου, η κλοπή στρατιωτικών πραγμάτων είναι μη γνήσιο στρατιωτικό έγκλημα, η δε προβλέπουμεσα αυτό διάταξη του άρθρ. 147 § 1 Στρ. Ποιν. Κ. επικρατεί εκείνης του άρθρ. 372 Ποιν. Κ. (ΑΠ 2029/ 2002, Ποιν.Χρον. ΝΓ' 745). Εξάλλου, ο Στρ. Ποιν. Κ., τιμωρεί: α) τη διάπραξη κλοπής από στρατιωτικό σε βάρος ιδιώτη στον οποίο ο πρώτος βρίσκει κατάλυμα (φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους: άρθρ. 147 §3 Στρ. Ποιν. Κ.)· και β) τη σύλληψη νεκρού ή τη διάπραξη κλοπής σε βάρος τραυματία, αρρώστου, ναυαγού ή θύματος από ατύχημα (κάθειρξη, αν η πράξη τελέστηκε κατά τη διάρκεια εχθροπραξίας ή αμέσως μετά από αυτές, και φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους σε κάθε άλλη περίπτωση, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη: άρθρ. 149 Στρ. Ποιν. Κ.). Εκτός από την τελευταία αυτή περίπτωση (β), στις υπόλοιπες περιπτώσεις η έμπρακτη μετάνοια συνεπάγεται επεικέστερη ποινική μεταχείριση, σύμφωνα με την προαναφερθείσα διάταξη του άρθρ. 379 Ποιν. Κ. ενώ εφαρμόζεται και η διάταξη του άρθρ. 377 § 1 εφόσον η κλοπή αφορά πράγματα μικρής στρατιωτικής σημασίας και ευτελούς αξίας (άρθρ. 147 § 6 Στρ. Ποιν. Κ.). Για την ερμηνεία των διατάξεων αυτών πρβλ. σχετικές αναπτύξεις του Αδάμ Χ. Παπαδαμάκη, *Στρατιωτικό Ποινικό Δίκαιο*, Θεσσαλονίκη, 1997, ιδίως σελ. 426 επ. και, ως προς το προϊχούσαν δίκαιο, τις μελέτες των Ι. Ζησιόδη και του Ν. Χατζητζανή στο περ. «Αρμενόπολος» 1961, σ. 188 και 411.

ΝΕΣΤΩΡ Ε. ΚΟΥΡΑΚΗΣ [II]

— (Αστ. Δίκ.). Στο πεδίο εφαρμογής του Αστικού Δικαίου η κλοπή συνεπάγεται απόλυτη νομική αδυναμία μεταβιβάσεως, κατά *κυριότητα*, του κλοπιμαίου κινητού· τούτο σημαίνει ότι *ούτε* ο καλής πίστωσης τρίτος αποκτά κινητό το οποίο έχει «εκφύγει» της νομής του κυρίου συνεπεία κλοπής ή απωλείας» (1038 ΑΚ), εκτός αν πρόκειται για χρήματα, ανώνυμους τίτλους ή πράγματα που εκποιούνται σε δημόσιο πλειστηριασμό ή σε εμπορική πανήγυρη ή στην αγορά. [II]

— (Λαογρ.). Ο Γεώργιος Μέγας, απαριθμώντας στα *Ζητήματα Ελληνικής Λαογραφίας* τους τρόπους οι οποίοι συντελούν σε μια δραστική ενέργεια των μαγικών πράξεων, αναφέρει ανάμεσα στ' άλλα (γυμνότητα, βλαστήμιες, ψευτιά, ανάποδο ντύσιμο κ.ά.) και την κλοπή. Πράγματι, οι ενδιαφερόμενοι για κάποιο ευνοϊκό αποτέλεσμα έκλεβαν σε ορισμένες περιπτώσεις διάφορα αντικείμενα, για να τα χρησιμοποιήσουν ανάλογα. Π.χ. ανύπαντρα κορίτσια έπαιρναν από το σπίτι φίλης τους την ημέρα των αρραβώνων της κάποιο αντικείμενο (συνήθως ευτελές: κουτάλι, πιρούνη κ.λπ.), πιστεύοντας πως, αν πετύχαιναν το πράγμα αυτό χωρίς να το αντιληφθεί κανένας, θα επισπεύδανε και τον δικό τους αρραβώνα. Το ίδιο γινόταν και κατά τον γάμο. Επίσης, την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς, καθώς έτρωγαν, άφηναν να πέσει κρυφά ένα μακαρόνι και ύστερα το έπαιρναν μαζί τους, κάποτε το πράγμα, διατηρώντας την επίσημη σημασία του, εξελισσόταν και στ' ένα είδος παιχνιδιού: οι παρακαθήμενοι προσπαθούσαν «να συλλάβουν τα κορίτσια επ' αυτοφώρω την στιγμήν που έκλεβαν το μακαρόνι». Ενδιαφέρον έχει και η συνέχεια της μαρτυρίας: «τότε όμως χάνεται η μαγική δύναμις του μακαρονιού, το οποίον βάλλουν επι τρεις ακριβώς νύκτας τα κορίτσια κάτω από το μαξιλάρι τους και βλέπουν στο όνειρό τους ποιόν θα πάρουν». Άλλα αντικείμενα που κλέβονταν, ανάλογα με τις περιπτώσεις, ήταν: αλάτι, γάτα, εικόνησισμα, άγιο λείψανο, τίμιο ξύλο, κόλλυβα, αβγά κ.λπ.

Ως αιτία της συνήθειας αυτής πρέπει να θεωρηθεί, εκτός από την παραδοξότητα, η οποία επιδιώκεται σε επίσημες ενέργειες (που οπωσδήποτε αποτελούν και μια φυγή από την καθημερινή κανονικότητα), η *απόκρυψη*, ως προστασία από κακές επήρειες (π.χ. το κακό μάτι), οι οποίες είναι αναπόφευκτες, εφόσον κάτι έρχεται σε επαφή με τρίτους και γενικά με το περιβάλλον. Το κρυφό παραμένει αγνό και άφθορο και, συνεπώς, περισσότερο φορτισμένο με δραστική ενέργεια.

Στο πλαίσιο μιας λαογραφίας κοινωνικότερα προσανατολισμένης πρέπει να σημειωθεί και η καταξίωση της κλοπής ως επαγγελματικής δραστηριότητας. Το πράγμα, που σχετίζεται βεβαίως με τους όρους λειτουργίας μιας κοινωνίας και πιο ειδικά με τον βαθμό ανάπτυξης των μέσων και των σχέσεων της παραγωγής των αγαθών, έχει, όπως είναι ευνόητο, παλαιά καταγωγή. Ήδη στα ομηρικά έπη η δραστηριότητα αυτή εμφανίζεται αποδεκτή-επικρίνεται μόνο οι «έπιδημιοί άρπακτῆρες» (Ιλιάς, Ω 253 κ.ε.), δηλαδή όσοι κλέβουν μέσα στη δική τους κοινότητα. Ακριβώς όπως και σε νεότερες αγροτικές κοινότητες. Π.χ. στη Νάξο ορισμένοι «περίφημοι» κλέφτες θεωρούνταν άλλοτε εκλεκτοί γαμπροί.

Μ.Γ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ [I]

κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας, η (Νομ.)· η χωρίς την άδεια του δημιουργού, και με αποσιώπηση της ταυτότητάς του, χρήση έργου, ή μέρους έργου, τέχνης ή επιστήμης κατά τρόπο ικανό να προκαλέσει σύγχυση περί την πατρότητα του χρησιμοποιούμενου έργου ή αποσπάσματος. [II]

► ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ.

κλοπής γραφή, η (Αττ. Δικ.)· διαδικασία που κινούνται εναντίον εκείνου ο οποίος είχε συλληφθεί για κλοπή.

Αρχικά, κατά το στάδιο της κοινοκτημοσύνης των αγαθών, η κλοπή δεν θεωρούνταν αδικήμα. Όταν όμως οργανώθηκαν οι πρώτες συγκροτημένες κοινωνίες, η κλοπή έπαυε να αποτελεί μια ατιμωτικό αδικήμα και θεωρήθηκε ένα από τα βασικά εγκλήματα. Οι νόμοι του Δράκοντος και του Σόλωνος φανερώνουν τη σημασία που έδιναν οι Αθηναίοι νομοθέτες στο αδικήμα αυτό. Αντίθετα, στη Σπάρτη η κλοπή αποτελούσε μορφή στρατιωτικής άσκησης και οι κλέφτες τιμωρούνταν μόνο αν συλλαμβάνονταν να κλέβουν.

Ο Σόλων πρώτος έκανε διάκριση των διαφόρων ειδών κλοπής. Έτσι, για κλοπή μέχρι 50 αττικές δραχμές, κινούνταν από τον παθόντα η «κλοπής δίκη», κατά την οποία ο κατηγορούμενος πλήρωνε το διπλάσιο της αξίας του κλοπιμαίου (αν αυτό επιστρεφόταν στον ιδιοκτήτη) ή το δεκαπλάσιο (αν αυτό δεν επιστρεφόταν). Οι δικαστές μπορούσαν επίσης να επιβάλουν πενήμηρη ποδοκάκη, δηλαδή δέσιμο των ποδιών σε ξύλινο πλαίσιο για 5 μέρες.

Σε επιβαρυντικές περιστάσεις, η κλοπή τιμωρούνταν ακόμη και με θανατική ποινή. Τέτοιες περιπτώσεις ίσχυαν όταν η κλοπή γινόταν νύχτα, αν το ποσό υπερέβαινε τις 50 δραχμές, αν η κλοπή γινόταν στα γυμνάσια, στα λιμάνια και σε άλλους τόπους συγκέντρωσης των πολιτών, αν κλέβονταν ιερά σκευή ή χρήματα. Στις περιπτώσεις αυτές, η ποινή επιβαλλόταν τόσο στον αυτουργό όσο και στους συνεργούς. Η αυστηρότητα των ποινών για την κλοπή σε σύγκριση με το πολιτισμένο επίπεδο της αθηναϊκής δημοκρατίας δικαιολογείται από τον μεγάλο αριθμό κλεφτών που λυμάνιονταν το αθηναϊκό άστυ (τυμβωρύχων, ιεροσούλων, βαλαντιστόμων, ανδραποδιστών κ.ά.). [II]

κλοπόρτης, ο (clopote) (Ζωολ.)· ονομασία χερσόβιων Ισόποδων Καρκινοειδών που συνιστούν την υπόταξη Ονισκοειδή* (Oniscoidea). [La.]

Κλόπστοκ, Φρήντριχ Γκότλμπ (Klopstock, Friedrich Gottlieb)· Γερμανός επικούρικος ποιητής (Σαξονία 1724 - Αμβούργο 1803). Το υποκειμενικό του όραμα σηματοδότησε την τομή με τον ρασιοναλισμό ο οποίος κυριαρχούσε στη γερμανική λογοτεχνία τις πρώτες δεκαετίες του 18ου αιώνα.

Ο Κλόπστοκ, αφού διάβασε τον *Χαμένο Παράδεισο* (Paradise Lost) του Μίλτον, μεταφρασμένο από τον σημαίνοντα Ελβετό κριτικό Μπόντμπερ (J.J. Bodmer), διάλεξε ένα θρησκευτικό θέμα για το επικό ποίημα που εστιάζε να γράψει από φοιτητής. Το 1749 έκαναν την εμφάνισή τους τα τρία πρώτα κάντος του έργου του *Ο Μεσσίας* (Der Messias), γραμμένο σε εξάμετρα χωρίς ομοιοκαταληξία. Ο γεμάτος συναίσθημα χειρισμός του θέματος προκάλεσε αίσθηση.

Για να ανταποκριθεί καλύτερα στην ποιητική του αποστολή, ο Κλόπστοκ εγκατέλειψε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο της Λειψίας κι έγινε οικοδιδάσκαλος στη Λάνγκενσαλτσα της Θουριγγίας. Εκεί ερωτεύθηκε μια εξαδέλφη του, τη «Φάνυ»